

Laadukas implementointi vaatii huolellista valmistelua ja pitkäjänteistä tukea monella tasolla

NANNE ISOKUORTTI

Valtiotieteiden tohtori, tutkijatohtori ja projektitutkija Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta & Itä - Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö sr.

Lapsi herää kotonaan. Hän on väsynyt – hänellä on ollut riitoja äitinsä kanssa, ja hän toivoo saavansa apua lastensuojelusta. Äiti on pettynyt. Hän tietää, että lastensuojelun työntekijät ovat saaneet täydennyskoulutusta perheiden kanssa työskenteleyn, erityisesti vahvistaakseen työntekijöiden ja asiakkaiden välistä suhdetta. Hän toteaa: "Jos se siihen vuorovaikutukseen liittyy niin ei ainakaan sitä oo kyllä tässä kohenneltu kovinkaan paljoo." Toinen äiti toisesta kaupungista on tyytyväinen saamaansa palveluun. Hän on nähnyt heidän sosiaalityöntekijäänsä useammin kuin koskaan aiemmin. Vaikka tämä sosiaalityöntekijä on tyytyväinen uuteen työotteeseen, toisessa kaupungissa tapaamme sosiaalityöntekijän, joka on uupunut. Hän lähes itkee tutkimushaastattelussa ja sanoo olevansa helpottunut siitä, että toimintamallin pilotointi on päättynyt. Samaan aikaan monet päättäjät ja virkailijat ovat innokkaita kuulemaan tuloksia lupaavasta innovaatiosta, jonka odotetaan parantavan lastensuojelujärjestelmää.

IMPLEMENTOINTI ON DYNAAMINEN MUUTOSPROSESSI

Alun kuvaukset liittyvät todellisiin henkilöihin ja haastattelutietoihin väitöstutkimuksestani (Isokuortti, 2023a), joka keskittyy *systeemisen lastensuojelun toimintamallin* (myöh. systeeminen malli) käytöön eli implementointiprosessiin Suomessa.

Tarkemmin sanottuna henkilöt ja tapahtumat ovat osa "implementointiketjuja" (Pawson, 2013, s. 35). Pawson (2013) kirjoittaa:

"Implementointiketjut ovat aina pitkiä ja pitkiä monessa eri suhteessa. Ne ovat pitkiä niiden suunnitteluun ja toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön ja instituutioiden osalta. (...) Ne ovat pitkiä myös sen suhteen, mitä todellisuudessa tehdään. (...) Kuvassimmepa siten ideoiden, instituutioiden, henkilöstön tai kohteiden liikkumista, implementointiketjut ovat alttiita epäjohdonmukaisuudelle ja uudelleentulkinnalle, tukkeutumisille, viivästyksille ja tahattomille seurauksille." (s. 35–36.)

Toisin sanoen interventiot kulkevat pitkän matkan, ennen kuin ne päätyvät toteutettaviksi sairaaloissa, kouluissa ja sosiaalipalveluissa, ja todella toteutuvat ihmisten arjessa (Pawson, 2013). Implementointiprosesseihin liittyy siten useita toimijoita, tasoja ja tapahtumia.

"Interventiot kulkevat pitkän matkan, ennen kuin ne päätyvät toteutettaviksi sairaaloissa, kouluissa ja sosiaalipalveluissa."

Tasan yhdeksän vuotta sitten joukko suomalaisia lastensuojelun asiantuntijoita tutustui Itä-Lontoossa innovatiiviseen lapsi- ja perhesosiaalityön toimintamalliin. Innostus oli käsin kosketeltavaa. "Tämä on juuri sitä, mitä me tarvitaan", eräs suomalainen kehittäjä totesi. Yksi asia johti toiseen, ja lopulta systeeminen malli, suomalainen sovellus Reclaiming Social Work (RSW) -mallista (tunnetaan myös Hackney-mallina) sisällytettiin **Sipilän** hallituksen Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmaan (LAPE), joka oli hallituksen kärkihanke vuosina 2016–2018. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos järjesti mallin levittämisen tueksi kouluttajakoulutusta, johon osallistui useita toimijoita paikallisista lastensuojeluorganisaatioista.

"Systeeminen malli sisällytettiin Sipilän hallituksen Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmaan (LAPE), joka oli hallituksen kärkihanke vuosina 2016–2018."

Malli yhdistää systeemisen perheterapian ajattelua ja työvälineitä lakisääteiseen lasten ja perheiden sosiaalityöhön, ja Lontoossa on saatu mallista myönteisiä kokemuksia. Ideana on muodostaa pieniä monialaisia tiimejä, joissa on sosiaalityöntekijöiden lisäksi konsultoiva sosiaalityöntekijä, joka vetää tiimiä, systeemiseen työotteeseen perehtynyt perheterapeutti ja koordinaattori, joka hoitaa hallinnollisia tehtäviä.

Tiimin jäsenet koulutetaan systeemiseen ajatteluun ja systeemisen perheterapian työvälineisiin, kuten sukupuun käyttöön, joita on tarkoitus hyödyntää sekä asiakastyössä perheiden kanssa että viikoittaisissa tiimikokouksissa. Kokoukset mahdollistavat systeemisen työnohjauksen, jossa ammattilaiset pohtivat yhdessä perheen tilanteita monista näkökulmista ja tekevät suunnitelmia perheen

auttamiseksi. Kaiken kaikkiaan tämän ja muiden vastaavanlaisten lastensuojelun toimintamallien tavoitteena on parantaa asiakastyön laatua tietyn teoreettisen ja käytännöllisen viitekehyksen avulla.

Systeeminen malli vaikutti monella tapaa vetoavalla, mutta monet tutkimuksen osallistujat miettivät, mitä se käytännössä tarkoittaa. Kun eräs suomalaisen sovelluksen kehittäjä ajatteli, että "me vaan mentiin virran mukana", kiireinen johtaja toisaalla oli huolissaan: "olemme ostaneet sian säkissä", koska päätöksentekohetkellä mallista oli vain vähän tietoa saatavilla.

Miten joku jossain saa idean interventtiosta ja miten nämä ideat heräävät eloon implementointihankkeina? Kenen mielipiteitä kuullaan ja miten päätökset tehdään? Miten eri toimijat perheistä valtion virkahenkilöihin kokevat implementointiprosessit? Muun muassa näitä kysymyksiä pyrin tarkastelemaan väitöskirjassani *Understanding implementation in child and family social work: Process evaluation of the Systemic Practice Model in Finland*.

TUTKIMUSTEHTÄVÄT JA AINEISTO

Väitöskirja sisältää kolme tehtävää ja neljä tieteellistä artikkelia. Ensimmäinen tehtävä oli systemaattinen kirjallisuuskatsaus, jonka tarkoituksena oli koota tietoa lastensuojelun toimintamallien vaikuttavuudesta (Isokuortti ym., 2020). Kirjallisuushaun keskittyivät kymmeneen tietokantaan ja harmaaseen kirjallisuuteen eli suppeaan levitykseen tarkoitettuun kirjalliseen aineistoon (esim. Google Scholar).

Toisena tehtävänä oli implementointitutkimus, joka ulottuu systeemisen mallin kartoitusvaiheesta sen ensimmäiseen käyttöönottovaiheeseen Suomessa (Isokuortti, 2023b; Isokuortti & Aaltio, 2020). Tutkimuksen tarkoituksena oli analysoida mallin implementoinnin toteutusta, mallin fideliteettiä eli sitä, missä määrin mallia toteutettiin suunnitellun kaltaisena, ja implementointiprosessiin vaikuttaneita tekijöitä. Tutkimusaineisto koostui kansallisen tason johtajien ja kehittäjien sekä paikallistason lastensuojelun johtajien, esihenkilöiden, työntekijöiden ja palvelunkäyttäjien laadullisista haastatteluista (n = 83) sekä malliin liittyvistä päätöksentekojen ja kehittämisasiakirjoista. Elina Aaltion kanssa tehdyn tutkimusyhteistyön ansiosta tutkimuksessa käytettiin myös määrällistä aineistoa 23 paikkakunnalta (ks. rinnakkainen väitöskirja mallin vaikuttavuudesta: Aaltio, 2022).

Kolmantena tehtävänä oli yksityiskohtaisen kuvauksen eli ohjelmateorian laatiminen systeemiselle mallille yhteistoiminnallises- sa, tutkijoiden vetämässä työpajaprosessissa (Aaltio & Isokuortti, 2022). Tavoitteena oli tunnistaa mallin ydinelementit ja vaikutusmekanismit. Työpajoihin osallistui kansalliseen kehittämiseen ja levittämiseen osallistuneita avainhenkilöitä (n = 12). Työpaja-aineistoa täydennettiin kirjallisuudella ja kahdella haastattelulla. Lisäksi tutkijat ja työpajan osallistujat osallistuivat viikon mittaiseen RSW-mallia koskevaan koulutukseen.

KESKEISET TULOKSET

Lastensuojelun toimintamallien vaikuttavuudesta vain vähän tutkimusnäyttöä

Systemaattisessa katsauksessa löydettiin viisi artikkelia, jotka edustivat kuutta vaikuttavuustutkimusta kolmesta toimintamallista. Nämä mallit olivat Solution-Based Casework Yhdysvalloista, Signs of Safety Australiasta ja RSW-malli Isosta-Britanniasta. Laadunarvioinnin perusteella tutkimuksissa oli useita metodologisia heikkouksia. Tämä on ymmärrettävää, sillä laadukkaiden vaikuttavuustutkimusten toteuttaminen lastensuojelun kontekstissa on

haastavaa. Vaikka lastensuojelun toimintamallit voivat mahdollisesti parantaa palvelun laatua verrattuna tavalliseen asiakastyöhön ja siten tuottaa parempia tuloksia myös lastensuojelussa asioiville perheille, katsauksen perusteella niiden vaikuttavuudesta on hyvin vähän tutkimusnäyttöä. Tästä huolimatta systeemistä lastensuojelun mallia pilotoitiin ympäri Suomea sosiaali- ja terveysministeriön rahoituksella vuosina 2016–2018.

Systeemisen mallin toteutuksessa huomattavaa vaihtelua eri puolilla maata

Implementointitutkimuksen tulosten perusteella RSW-malli adaptointiin eli mukautettiin Suomeen yhteistyöprosessissa, johon osallistui useita toimijoita eri organisaatioista ja verkostoista. Tulokset osoittivat, että sennikäs vaikuttamistyö edesauttoi mallin sisällyttämistä hallituksen kärkihankkeeseen. Kesään 2018 mennessä mallia pilotoitiin 31 paikkakunnalla 14 maakunnassa. Vaikka yksi valtakunnallisista tavoitteista oli yhdenmukaistaa sosiaalityön asiakastyötä lastensuojelun laadun ja tulosten parantamiseksi, tulokset osoittivat, että kansallisen tason toimijat epäröivät ottaa käyttöön mallin fideliteettiä tukevia käytäntöjä, kuten tietyn tiimirakenteen noudattamista, yhtenäistä viikkokokouskäytäntöä tai käyttöoppaan laatimista. Haastatellut kansalliset toimijat toivat myös esiin, että he eivät tehneet mallin adaptoinnissa yhteistyötä alkuperäisen RSW-mallin kehittäjien tai tutkijoiden kanssa. Kansallisesta kouluttajakoulutuksesta huolimatta monet paikalliset kouluttajat myös rakensivat lopulta suurimman osan koulutusmateriaaleistaan itse, koska yhtenäistä koulutuspakettia ei ollut saatavilla, ja kouluttajat saivat kansallisesti koordinoitua materiaalia liian myöhään.

”Vaikka yksi valtakunnallisista tavoitteista oli yhdenmukaistaa sosiaalityön asiakastyötä lastensuojelun laadun ja tulosten parantamiseksi, tulokset osoittivat, että kansallisen tason toimijat epäröivät ottaa käyttöön mallin fideliteettiä tukevia käytäntöjä, kuten tietyn tiimirakenteen noudattamista, yhtenäistä viikkokokouskäytäntöä tai käyttöoppaan laatimista.”

Edellä mainittujen löydösten valossa ei ole yllättävää, että fideliteetin arviointi paljasti huomattavaa vaihtelua mallin todellisessa toteutuksessa eri puolilla maata. Havaintojen perusteella paikkakunnat onnistuivat parhaiten systeemisten tiimien muodostamisessa, kun taas eniten haasteita liittyi tiimikokousten kattavuuteen ja systeemisen asiakastyön käyttöönottoon. Vaikka ajatuksena oli muuttaa tiimin koko työskentelytapaa, sosiaalityöntekijöiden haastatteluista kävi ilmi, että työntekijät alkoivat valita vain joitakin perheitä systeemiseen työskentelyyn. Tämä tilanne turhautti työntekijöitä, koska se loi kaksi todellisuutta: tavanomainen lastensuojelun asiakastyö toisten perheiden kanssa ja systeeminen asiakastyö toisten perheiden kanssa. Tulosten mukaan osa sosiaalityöntekijöistä hyödynsi systeemistä asiakastyötä useiden perheiden kanssa, kun taas osa ei juurikaan käyttänyt systeemisiä työvälineitä ja jopa lopettivat työs-

kentelytavan käytön kokonaan tutkimuksen aikana. Myös lasten ja vanhempien haastattelut osoittivat, että systeemisten työvälineiden soveltaminen perheiden kanssa oli pilottivaiheessa vähäistä.

Implementointiin vaikuttavat monet tekijät

Aineiston perusteella pohjimmiltaan suomalaisen sovellukseen ja sen implementointistrategiaan liittyneet ongelmat näyttivät valuvan valtion keskushallinnosta paikallisiin lastensuojeluorganisaatioihin, millä oli epäsuotuisia vaikutuksia mallin käytännön toteutukselle. Yleistasoisesti kuvatus ja vapaasti sovellettavan toimintamallin levittäminen ilman tarkoin määriteltyä ja ennalta testattua kouluttajakoulutusta johti hyvin vaihtelevaan paikalliseen koulutukseen ja oletettavasti suuriin eroihin mallin käytännön toteutuksessa eri puolilla maata. Tämä strategia oli myös ristiriidassa aiemmin mainitun asiakastyön yhdenmukaistamisen tavoitteen kanssa, jossa tarkoituksena oli taata kaikille lastensuojelun piirissä oleville perheille laadukasta palvelua.

”Yleistasoisesti kuvatus ja vapaasti sovellettavan toimintamallin levittäminen ilman tarkoin määriteltyä ja ennalta testattua kouluttajakoulutusta johti hyvin vaihtelevaan paikalliseen koulutukseen ja oletettavasti suuriin eroihin mallin käytännön toteutuksessa eri puolilla maata.”

Koska hankkeen laajeneminen ja mallin epäselvyys vaikeuttivat kouluttajakoulutuksen kehittämistä ja toteuttamista sekä paikallisorganisaatioiden implementoinnin tukea, vastuu mallin soveltamisesta todellisissa olosuhteissa jäi paikallisille kouluttajille. Monet kouluttajat puolestaan kokivat, että he eivät saaneet kouluttajakoulutuksesta tarkkaa ymmärrystä mallista tai riittäviä valmiuksia kouluttaa systeemisä tiimejä. Johtajat taas kamppailivat samojen haasteiden kanssa kuin valtion keskushallinnon toimijat – molemmilla oli paine saada aikaan muutosta lyhyessä ajassa niukoilla resursseilla. Aikataulua määrittä erityisesti hallituskauteen sidottu hankepohjainen rahoitus. Monet johtajat myös kokivat, että he eivät saaneet tietoa mallista tai tukea implementoinnin valmisteluun riittävän varhaisessa vaiheessa, mikä vaikeutti hankkeen johtamista. Konsultoitvien sosiaalityöntekijöiden näkökulmasta vastuu todellisesta muutoksesta jäi lopulta tiimeille ja erityisesti perheterapeuteille, jotka pyrkivät integroimaan systeemisä ajattelua ja työvälineitä tiimin työskentelyyn.

Sosiaalityöntekijöiden näkökulmasta systeemisen työskentelytavan omaksumista haittasivat systeemisen asiakastyön epäselvyys, puutteellinen koulutus ja erilaiset organisatoriset tekijät, kuten suuret asiakasmäärät, henkilöstön vaihtuvuus ja esihenkilöiltä saadun tuen puute. Haastateltujen sosiaalityöntekijöiden mukaan heidän motivaationsa olisi ollut suurempi, jos malli olisi otettu täysimääräisemmin käyttöön. Käytännöllinen ohjaus systeemiseen työskentelyyn ja myönteiset käsitykset itse mallista taas edesauttoivat uutta työskentelytapaa. Parhaimmillaan tiimeissä vallitsi turvallinen ja vakaa oppimisilmapiiri, joka vahvisti systeemisen työotteen käyttöä

ja edisti työntekijöiden sitoutumista muutokseen. Haasteista huolimatta monet tutkimusta varten haastatellut kansalliset ja paikalliset toimijat hyväksyivät laajalti itse mallin ja osoittivat motivaatiota sen käyttöönottoon. Haastatellut toimijat pääosin myös hyväksyivät toisesta palvelujärjestelmästä kotoisin olevan innovaation käyttöönoton ja tunnistivat vähäisesti ristiriitoja eri kontekstien välillä.

Ohjelmateoria selventämään haluttuihin tuloksiin pääsyä

Systeemisen mallin implementoinnin ja arvioinnin tueksi mallille rakennettiin tutkijoiden aloitteesta ohjelmateoria. Tarkoituksena oli selventää, miten ja miksi mallilla voidaan saavuttaa halutut tulokset. Ajattele lasta, jota kuvailin tämän puheenvuoron alussa: millaisen muutoksen haluaisimme saada aikaan hänen ja hänen perheensä elämässä? Muuttamalla ammattilaisten järkeilyä ja käyttäytymistä on mahdollista saada aikaan toivottua muutosta palvelunkäyttäjien tilanteessa. Analyysin tuloksena tunnistettiin kolme ydinelementtiä: systeeminen tiimi, systeeminen viikkokokous ja systeeminen asiakastyö sekä luotiin kuvaus työntekijöihin ja asiakkaisiin liittyvistä mallin kausaaliketjuista.

Intervention ydinelementtien onnistunut toimeenpano on edellytys toivottujen tulosten saavuttamiselle

Systeemisen mallin implementointi on ollut kiistatta yksi merkittävimmistä muutoshankkeista suomalaisessa lapsi- ja perhesosiaalityössä vuosikymmeniin. Suomalaisen lastensuojelujärjestelmän kriisi on ollut vuodesta 2012 toistuvan keskustelun aiheena lastensuojelun asiakkaana olleen **Vilja Eerikan** traagisen kuoleman myötä. Vaikka laajaa huomiota herättävät järkyttävät tapahtumat saattavat luoda painetta nopeisiin ratkaisuihin (Holmes & McDermid, 2013; Willging ym., 2015), päättäjien tulisi panostaa tutkimusperustaiseen implementointiin pitkäjänteisen muutoksen edistämiseksi (ks. esim. Skivington ym., 2021). Suomalaisen sosiaalityön historian tutkimuksesta tiedämme, että aiemmat käännekohtat ovat sijoittuneet 1920- ja 1960-luvuille (esim. Satka, 1995). Historia on kerroksellista, ja nähtäväksi jää, mitä nykypäivän lastensuojelun vaiheista tullaan kirjoittamaan.

Tällaisen implementointiprosessin tutkiminen on ollut jännittävää ja mielenkiintoista, mutta ajoittain myös ristiriitaista ja kenties rohkeaa – kuten toinen esitarkastajani ja vanhempi kollegani totesivat. Kun aloitin tutkimusta vuonna 2017, minulla tai kenelläkään muulla ei kuitenkaan ollut aavistustakaan siitä, mitä olisi edessä. Useimmat henkilöt, itseni mukaan lukien, odottivat, että implementointi tulisi onnistumaan. Nyt kun olen oppinut enemmän implementoinnista, tiedän, että on miltei tavallisempaa epäonnistua kuin onnistua muutoksen aikaansaamisessa, saati sen ylläpitämisessä.

”Nyt kun olen oppinut enemmän implementoinnista, tiedän, että on miltei tavallisempaa epäonnistua kuin onnistua muutoksen aikaansaamisessa, saati sen ylläpitämisessä.”

Työskentelyn muuttaminen lapsi- ja perhesosiaalityössä on todellakin haastavaa, ja haluan tunnustaa kaikkien toimijoiden kovan työn ja panostuksen tämän mallin implementointiin Suomessa. Omasta näkökulmastani on varmaa, etten tehnyt tätä väitöskirjaa vain tieteen vuoksi vaan ennen kaikkea edistääkseen sosiaalityön

käytännön kehittämistä. Kun prosessiarvioinnit, kuten tämä tutkimus, keskittyvät odotettujen tulosten lisäksi myös mahdollisiin tahattomiin negatiivisiin vaikutuksiin, ne tarjoavat arvokasta tietoa poliittisille päättäjille ja käytännön toimijoille siitä, miten ja miksi interventiot toimivat (tai eivät toimi) eri olosuhteissa. Yhdessä korkealaatuisten vaikuttavuustutkimusten kanssa nämä menetelmät ja lähestymistavat voivat edistää empiirisesti tutkittujen interventioiden käyttöönottoa lasten ja perheiden sosiaalisuudessa.

Tutkimuksen yhteenvedona voidaan todeta, että huolellinen valmistelu, selkeä kuvaus interventiosta, laadukas koulutus ja ohjaus, toimiva johtaminen ja työympäristö sekä pitkäjänteinen tuki useilla tasoilla ovat tärkeitä implementoinnin onnistumisen kannalta. Ilman riittävää implementoinnin tukea interventiot eivät saavuta odotettuja tuloksia tai onnistuvat niissä vain rajoitetusti. Toisin sanoen intervention ydinelementtien onnistunut toimeenpano on edellytys toivottujen tulosten saavuttamiselle. Implementointitutkimus auttaa tunnistamaan muutoksen onnistumisen reunaehdot. Tästä syystä väitän, että sosiaali- ja terveydenhuollon tulisi suhtautua implementointiin sen vaatimalla vakavuudella ja käyttää implementointitutkimuksen välineitä, strategioita ja tietoa palvelujen vaikuttavuuden parantamiseksi.

”Huolellinen valmistelu, selkeä kuvaus interventiosta, laadukas koulutus ja ohjaus, toimiva johtaminen ja työympäristö sekä pitkäjänteinen tuki useilla tasoilla ovat tärkeitä implementoinnin onnistumisen kannalta.”

Päätän puheenvuoroni kolmeen laadukkaan implementoinnin muistisääntöön:

1. Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty.

Implementoinnin onnistumisen kannalta on tärkeää käyttää aikaa ja vaivaa niin intervention valintaan eli siihen, mitä otetaan käyttöön kuin myös implementoinnin valmisteluun eli siihen, miten implementointi toteutetaan.

2. Malti on valttia.

Hyvistä aikomuksista huolimatta implementointihankkeet voivat tuottaa myös tahattomia negatiivisia vaikutuksia, kuten implementointiin liittyvää kuormitusta työntekijöille. Tulevissa muutospyrkimyksissä tulee edetä asteittain pienimuotoisesta testauksesta laajempaan levitykseen, mikäli tutkimustulokset puoltavat sitä. Tämä edellyttää vastavuoroista yhteistyötä tutkijoiden ja käytännön toimijoiden välillä.

3. Ei määrää, vaan laatu.

On tärkeää arvioida, miten implementointia voidaan tukea ja muutosta ylläpitää niukoilla resursseilla. Tämän vuoksi on olennaista priorisoida aloitteita, toisin sanoen toteuttaa vähemmän mutta laadukkaampia implementointihankkeita. ●

Valtiotieteiden maisteri Nanne Isokuortin väitöskirja (Understanding implementation in child and family social work: Process evaluation of the Systemic Practice Model in Finland) tarkastettiin Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa 17.5.2023. Vastaväittäjänä toimi professori Martin Webber Yorkin yliopistosta ja ohjaajina professori emerita Mirja Satka ja apulaisprofessori Maija Jäppinen Helsingin yliopistosta sekä professori Nelli Hankonen Tampereen yliopistosta. Alkuperäistä lectio praecursoriaa on muokattu Kasvun tuki -aikakauslehteä varten.

AVAINSANAT:

implementointi, lastensuojelu, prosessiarviointi, adaptointi, ohjelmateoria, vaikuttavuus

LÄHTEET:

- Aaltio, E. (2022). Effectiveness of the Finnish Systemic Practice Model for children's social care. A realist evaluation (JYU dissertations 571, 2022:131) [Akateeminen väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9224-8>
- Aaltio, E. & Isokuortti, N. (2022). Developing a programme theory for the Systemic Practice Model in children's social care: Key informants' perspectives. *Child & Family Social Work*, 27(3), 444–453. <https://doi.org/10.1111/cfs.12896>
- Holmes, L. & Mcdermid, S. (2013). How social workers spend their time in frontline children's social care in England. *Journal of Children's Services*, 8(2), 123–133. <https://doi.org/10.1108/JCS-03-2013-0005>
- Isokuortti, N. (2023a). Understanding implementation in child and family social work. Process evaluation of the Systemic Practice Model in Finland. [Doctoral dissertation]. Helsinki Practice Research Publications 1/2023. Faculty of Social Sciences, University of Helsinki.
- Isokuortti, N. (2023b). Organisational and systems factors impacting the adaptation of a child welfare practice model from the UK to Finland [käsikirjoitus arvioitavana]. Valtiotieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto.

LÄHTEET:

Isokuortti, N., Aaltio, E., Laajasalo, T. & Barlow, J. (2020). Effectiveness of child protection practice models: a systematic review. *Child Abuse & Neglect*, 108, 104632–104632. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104632>

Isokuortti, N. & Aaltio, E. (2020). Fidelity and influencing factors in the Systemic Practice Model of children's social care in Finland. *Children and Youth Services Review*, 119, 105647–. <https://doi.org/10.1016/j.chidyouth.2020.105647>

Pawson. (2013). *The Science of Evaluation: A Realist Manifesto*. In *The Science of Evaluation: A Realist Manifesto*. SAGE Publications Ltd.

Pawson, R. & Tilley, N. (1997). *Realistic evaluation*. SAGE.

Satka, M. (1995). *Making social citizenship : conceptual practices from the Finnish poor law to professional social work*. [Akateeminen väitöskirja, Jyväskylän yliopisto].

Skivington, K., Matthews, L., Simpson, S. A., Craig, P., Baird, J., Blazeby, J. M., ... & Moore, L. (2021). A new framework for developing and evaluating complex interventions: update of Medical Research Council guidance *BMJ* 2021; 374:n2061. <https://doi.org/10.1136/bmj.n2061>

Willing, C., Green, A. E., Gunderson, L., Chaffin, M. & Aarons, G. A. (2015). From a “Perfect Storm” to “Smooth Sailing”: Policymaker Perspectives on Implementation and Sustainment of an Evidence-Based Practice in Two States. *Child Maltreatment*, 20(1), 24–36. <https://doi.org/10.1177/1077559514547384>